

לאור דברי

כרמה תרומה תשע"ה

3'07

והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סככים ככנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו וכו' (כה:כ)

הנה מפשטות הלשון משמע דענין הכרובים שפורשים כנפיהם למעלה היינו להראות דעיקר שאיפותיהם הם למעלה להתרבה יותר ויותר בשכינה וזהו ע"י התורה המונחת בארץ דרוצים הם כעלי יותר ויותר. וכן משמע מהא דג' זרים הם בארון. בשולחן. ובמזבח ומ"מ ראינו דיש שינוי לשון ובשולחן ובמזבח נאמר ועשית לו זר זהב משא"כ בארון כתיב נעשית עליו והיינו משום דהכתר של חורה הוא לעולם למעלה להראות דלעולם יש מה שהוא שלמעלה ממנו והתורה היא מים שאין לה סוף וצריך לעולם לראות להתעלות יותר ויותר ואף שאין המלאכה עליך לגמור וזהו מוכן ג"כ בפריש"ט כנפים למעלה אלא דהוסיף הכתוב דיש עוד הנאי כדבר והוא שיהי' פניהם איש אל אחיו ולא שיתרחקו זה מזה והוא משום וראינו דהיכא דכל אחד רוצה להתעלות על חבירו בצדקות ומרכיבים בחומרות שלא שערום אכותינו והכל כדי להתאמץ ולהיות יותר צדיק מהשני זה מפריע להא דפניהם איש אל אחיו ועוד דהנה הכרובים פרשי' דמות פרצוף תינוק להם עב"ל. והיינו דתינוק אין לו כלום אלא מה שאמו נתנה לו והוא תלוי בה ומכיר שאין לו כלום לעצמו וזהו מדרגת

(1)
אם
כ"ס
א"ה

האדם הנדמה לכרובים דיש בו ענוה ושפלות ומכיר מעלת חבירו ועי"ן עי"ן פניהם איש אל אחיו וזהו מה שפירש השפ"א בתחילת הפרשה "מאת כל איש אשר ידבנו לבו" דמאת כל אחד ואחד יכול ללמוד איזה מעלה ותכונה שיש בו שאין לאחרים וזה ענין הלומד מכל אדם דמכל אחד אפשר ללמוד מה שהוא אחר ועי"ן נאמר לכך נוצרת ולכן באו הכרובים ברמות תינוק כדי לאפשר שני מדות דאפשר שיהיו סותרים זה לזה ואז היו הכרובים מלאכי חבלה אבל כשדמות תינוק להם אז שפיר מתקיים הפרשי' למעלה יחד עם פניהם איש אל אחיו. ומענין שדוקא כאן בענין הכרובים מצאנו שני כתובים המכחישים זה את זה וכא הכתוב השלישי ללמד דקול הקב"ה המדבר עם משה יורד מן השמים בין הכרובים והוא שומע תיכף כשנכנס לאהל מועד ודוקא בין הכרובים שפניהם איש אל אחיו וזהו העיקר.

26

נתינה שהיא לקיחה

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'" (כה: ב)

"כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע. מיד אמר הקב"ה. ויקחו לי תרומה" (תנא דבי אליהו).

את קושיתו המפורסמת של האלשיך מדוע נאמר "ויקחו לי תרומה", ולא "וינתנו לי תרומה" מתרץ הגי"ר שלמה גאנצפריד זצ"ל בספרו "אפריון", במשל לשני בני אדם השותים במות גדולה של יין. האחד שותה לשם הנאה מעצם השתיה. על כן יקראוהו בני אדם שיכור. השני שותה עי"מ להפיג פחד או עצבות כמ"ש "נתנו שכר לאובד ויין למרי נפש". כיון שישנה סיבה צדדית לשתיתו, אינו נקרא שיכור.

מכאן אומר "האפריון", שבכל מעשה יש להבחין אם מטרתו לעצם הפעולה ואז ינתן לפעולתו שמה המקורי, לבין אם נעשה המעשה לתועלת צדדית, ואז שם הפעולה משתנה. על פי החילוק הזה מתבארים היטב דברי חנה לעלי לאחר שחשבה לשיכורה. "ותאמר לא אדוני אשה קשת רוח אנוכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפוך את נפשי וכו'". לכאורה היר עליה להכחיש תחילה את דברי עלי ולומר שלא שתתה כלל. ורק אח"כ לומר שאשר השת רוח היא. אך לפי האמור יתבאר, כבר מתחילת דבריה היא אומרת לעלי שהוא טועה בי מן הצד אלהי צדק. ולכן היא מקדמת ואומרת "אפילו הייתי שותה לא הייתי נחשבת לשיכורה כיון אשה קשת רוח אנוכי". ולכן אינו היינו שותה. הרי זה אך ירק מדי להטות את מרוותי ושיי' הוסיפה ואמרה "ויין ושכר לא שתיתי". למרות היותי טרפת נפש כיון לא שיתיתי כלל. ואני משתה סירות אל לך לחשדני כי שיכורה אנוכית.

(2)
ס' אפריון
(דק' סוק)

(1)

מהמשכן וכליו באה כידוע השפעה רבה על ישראל וכמ"ש רז"ל: "אמר הקב"ה הקריבו לפני עומר בפסח כדי שאברך לכם תבואה שבשדותי וכו'. משום כך הפכה **נתינתם של בני ישראל כאשר תרמו למשכן וכליו - לקבלה. מובן א"כ ש"ויקחו לי תרומה"**. נאמר על שם התכלית, שהיתה קיחה ולא נתינה.

(3)
pe

הדברים עדיין צריכים ביאור, שכן אמנם אחר שהועמד המשכן וכל כליו, וראו כי כל ההשפעה באה משם, הבינו כי הנדבה אשר נתנו ראויה לתואר בשם "קיחה". אבל בשעת הציווי עדיין לא ראו זאת, כיצד א"כ יכלו להבין את הפניה אליהם במילים "ויקחו לי תרומה"? על שאלה זו בא "התנא דבי אליהו" שצוטט בראש המאמר להשיב. דבריו יובנו עפ"י הגמ' במס' שבת: "ההוא צדוקי דחזיה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידי תותי כרעין וקא מיץ בהו וקא מבען אצבעתי דמא. והצדוקי ראה את רבא מעיין דידי בסוגיא ואצבעותיו היו מתחת רגליו ונטף מהן דם). אמר ליה: "עמא פוזיא דקדימתו פומיכי לאודנייכו אכתי בפחזותייכו קיימתי, ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבילתו ואי לא קבילתו" (עם פזי שהקדמתם פיהם לאוזניכם, כשאמרו נעשה ונשמע.

תחילה היה עליכם לשמוע האם בכוחכם לקבל על עצמכם יאם לאו לא הייתם מקבלים). אמר ליה: "אנו דסגינן בשלימותא כתיב בן תומת ישרים תנחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם". פרש"י דסגינן בשלימותא - "התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו". (שבת פת).

16

נמצא א"כ שבהקדמים נעשה לנשמע הוכיחו בניי כי מבינים הם שכל אשר יצווה אותם ה' יצווה לטובתם הם לפיכך: "מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה". אלה המקדימים נעשה לנשמע גם יאמינו שכל נדבותיהם למשכן יכלו ראויים להקרא "קיחה" על שם התכלית. עכ"ד.

24

"רצה הקב"ה לאכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" ממצוה זו של מדת המשכן וכליו נוכל להקיש לכל המצוות. קיום ככ מצווה מתרייג מצוות אינה בגדר של נתינה לה', אלא בגדר של לקיחה. הגר"א זצ"ל מוילנא מפרש שהפסוק "כי לקח טוב נתתי לכם וגו'" מדבר על כלל המצוות. עפ"י אפרש להוסיף, ולומר: "לקח" - מלשון לקיחה ובכל זאת - "נתתי לכם", לומר לך שהקב"ה ברוב טובו וחסדו נתן לנו תורה ומצוות כדי שיהיה לנו מה לקחת ממנו על ידי קיומם.

26

שתי פנים לתלמיד חכם

ועשו ארון עצי שטים (כ"ה י')

שני כלים במשכו הושוו לתורה, הארון והמנירה הטהורה. והיכשה מרן הגרמ"ש אלמשב שליטי"א, לשם מה ניצרכו לשתי דוגמאות, ומה מלמדת אותנו ככ אחת מהן? ותירץ, שאפשר לתמיד מכאו שגם תלמיד חכם צריך להיות בתרי אנפין. כמו הארון, שהיה מוצנע בקודש הקודשים, לפני ולפנים, חדר בתוך חדר, כן צריך גם הת"ח להסתיר את עצמו ולעבוד את בוראו בהצנע לכת, להיות ספון וטמין בתוך בית המדרש ולא להיראות בחוץ, וכמו שאף אחד לא ניכנס לקודש הקודשים, כך לא צריך אף אחד לדעת על עולמו הפנימי.

(4)

ענין אמת
בשם אלוהים

אבל, הדגיש מ"ח שליטי"א, תלמיד חכם צריך להיות גם בבחינת המנורה הטהורה. המפיצת אור על כל סביבותיה, ולהשפיע על כל שכניו וידידיו ממעשיו הטובים.

והוששו, שכשב שמו"ח דיבר על המעלה שק היהצנע לכתו של התלמיד חכם, כך וגם העבירות שעוברים בסתר, רח"ל, יש להו חימרה מיוחדת. וכמו שהגמרא (יבמות, דף ע"ח עמוד ב') מספרת על הרעב שריה בימי דוד המלך, יבדקו על מה ולמה נעשו, ולאחר שבדקו ולא מצאו עיבדי ע"ה, תלו את סיבת רעושו ביעוברי עבירה. הן העבירות הנעשות בסתר, כשאף אחד אינו רואה וז"ל קטינור נרא.

שני דברים היו שויבו

יעשית שנים כרבים והב מילע"ה תעשה אלה יב"ה

הנר נציאותו של ראל יתברך בעילם אינה חרוש של רעם הירחית. בורא העולם אינו "נכס" פרטי שלנו, "כי מנורה שמש יעז טבואי גדיל שני בונים" וכו'. גם הנורים יודעים ומביינים בעובדו עייש בורא לעולם וזעל כל דוגו

(5)

תפס אמת
על

(2)

את עיניו ומביט סביבו, הוא מגלה את נפלאות הבורא המתגלות בכל פרט בבריאה.

אמנם העם היהודי מחדש דבר נפלא. בלב האנושות מקננת תמיהה פילוסופית עמוקה עד מאוד: כיצד תיתכן התקשרות בין בורא העולם שהוא כל יכול, ואין גבול ואין חקר לכוחו ולגדולתו, לבין בריותיו המוגבלות והמוגדרות. הלא דבר פלא הוא.

6

זוהי אכן בעיה פילוסופית קשה שהגויים מתחבטים בה, ובגילוי סוד זה טמון ההבדל בין יהודי לגוי, ובין הצדיק לרשע; הגוי, וכן הרשע, אמנם מודים בעובדה שה' ברא את העולם, אולם סבורים הם שכיום הקב"ה נמצא אי שם בשמי מרום ואינו קשור אליהם באופן אישי. לעומת זאת, הצדיק יודע כי מלבד מה שברא הקב"ה את העולם, הוא גם נמצא עמו תמיד בתוך לבו, ובאפשרותו ליצור עמו קשר ואף לפנות ולדבר עמו באמצעות תפילות, ברכות ולימוד תורה.

יתירה מזו, הקב"ה אוהב "אהבה רבה" ו"אהבת עולם" את עמו ישראל, והנם כביכול כבני זוג.

ענין זה סימלו שני הכרובים שהיו על הארון בבית המקדש: כביכול כרוב אחד סימל את הקב"ה, והשני את כלל ישראל. דבר זה עדיין נתפס בשכל, אולם הפלא הוא שהכרובים היו שונים! ואכן עה"פ בשה"ש (ה, ט) "אחותי יונתי תמתי", דרשו חז"ל (ש"ש"ר ה, ב): "אל תקרי תמתי אלא תאומתי, כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני".

19

וביאור הענין נראה עפ"י משל. נצייר לעצמנו רב גדול, כמו למשל רבי יוסף חיים מבגדד שהיה גאון הגאונים, קודש הקדשים, מקובל אלוקי, נכנס לביתו וילדו הקטן פונה אליו בבקשה: "אבא, תן לי בבקשה דבר זה וזה", והוא עונה כי צריך לשאול את פי האם. הוא גאון הגאונים, יודע את כל התורה כולה, צם רצוף ארבעים שנה, ואשתו עם כל הכבוד אליה אינה שייכת לכל זה. אבל צריך לשאול אותה, כי בנשואיה עמו נעשתה בעלת הבית ונעשית "תאומתו".

21

מה מחבר ביניהם ומה מקשר אותם להיות שונים? הגורם לחיבור זה היא האהבה! ולכן הנוסח בשטר התנאים הוא "כי אם ידורו באהבה ובחיבה, וישלטו בנכסיהם שוה בשוה".

24

זוהי כיונת חז"ל בענין היחס שבינינו לבין הבורא יתברך. וכמו שידועים סיפורים על גדולי הדורות אשר הגיעו אליהם אנשים ובפיהם בקשה לזכות לבנים לאחר שנות נישואין רבות בהן נמנע מהם פרי בטן, ואותם גדולי הדורות בירכו אותם ואף הבטיחו להם במקרים מסויימים שייפקדו תוך שנה, ואכן לאחר שנה הם נפקדו. והרי הקב"ה הוא הכל יכול. אלא שהוא העניק לצדיקים אפשרות לקבוע דברים בעולם, כביכול כמו הבורא עצמו. "אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה - הוא [הצדיק] מבטלה" (שבת סג ע"א). והמתבונן בדברים אלו יבין כי הקשר בין הקב"ה לעם היהודי הוא הנס הגדול ביותר שישנו בעולם.

31

36

גוי אריה

7

(פ) לא ידעתי כו'. לא ידעתי למה לא ידע, כי לפי דעתי ענין גדול יש ללמוד, דיהיו העדות מעכבים את הארון²⁵², שאם לא כתב²⁵³ הוזה אמינא אם אין עדות יהיה הארון, והא אצל התישן גם כן כתיב (לעל כו) (נ) ונחת אל החושן את האורים ואת התומים, אפילו הכי כבית שני אף אם אין אורים (יהא כל). היה החושן (נש"ל לעל כו, ט)²⁵⁴. הכי נמי שמא אף על גב דאין לוחות - יעשה הארון כביד לשכינה²⁵⁵. ועל זה אמר עור ונחה אל הארון את העדות, שני עלי

1

וְיָרֵכָה וְנִתְּנָה אֶת הַפְּרִכָּה תַּחַת הַקְּרָפִים וְגַם וְהַבְּדִילָה הַפְּרִכָּה לְכַסּוֹ
 בֵּין הַקְּרָשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. (א) רֵאִיתִי דְבָרִים תְּמוּהִים
 מְאֹד בְּפִירוּשׁ רַבֵּינוּ בַּחַי כַּאֲן שָׂכַח וַיֵּלֶךְ: הֵי לַפְּנִים מִן הַפְּרִכָּה הָאֲרוֹן
 וְהַכֹּסֶת עִם כְּרִיבֵי מוֹנַח עַל אֲבָן שֶׁתִּי, שֶׁהֵן בְּמַעְרְבוֹ שֶׁל קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְלַפְּנֵי
 הָאֲרוֹן צִנְצֻנַת הַמֶּנֶן וְצִלּוּחִית שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמְקִלוֹ שֶׁל אֲהֲרֹן שֶׁקָּדְרוּ וּפְרַחְיוֹ,
 וּבְגָדוֹ שֶׁל כֹּהֵן גְּדוּל. וְנִמְנֵי לִי טוֹבָא: אִיזְהוּ בְּגַד שֶׁל כֹּהֵן גְּדוּל
 הֵי מוֹנַח לַפְּנֵי וְלַפְּנִים אֲצֵל הָאֲרוֹן? וְאִם הַכּוֹנֵה בְּגַד הַמִּיּוּחָד לְכַהֲלֵג, הֲלֹא הֵי
 אַרְבַּעַת בְּגָדִים שֶׁמְרֹבֵה כַּהֲלֵג מִכֹּהֵן הַדְּיוּט, וְאִיזְהוּ מֵהֶם הֵי מוֹנַח לַפְּנֵי הָאֲרוֹן,
 וְגַם לְמַה הֵי מוֹנַח שֶׁם בְּקוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים? וְהַעוֹלָה עַל כִּלְנֵה, אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לִוְמַר
 שֶׁהֵי מוֹנַח בְּקוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, הֲרֵי לֹא־ אֵיךְ הֵי כַּהֲלֵג יוֹכֵל לְקַחְתּוֹ מִשֶּׁם
 וְלִהְתְּלַבֵּשׁ בוֹ, הֲלֹא לֹא הֵי רִשְׁאֵי לְכַנּוּס לַפְּנֵי וְלַפְּנִים רַק פַּעַם אַחַת בְּשַׁנַּת
 בִּיּוֹמָהּ?

(14)
 הַצֵּם
 וְהַעֲוִין

וְכִי הִשְׁקִיפָה הָרִאשׁוֹנָה עֲלֶיהָ בְּלִבִּי, אֲוִלֵי כוֹנֵת רַבֵּינוּ בַּחַי עַל הַבְּנָדִים שֶׁלֹּבֵשׁ
 כֹּהֵן גְּדוּל בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהָדוּן שְׂטָעוֹנִים גְּנִיזָה וְלֹא הֵי לִוְבֶשֶׁם
 עוֹד, כִּדְאִיתָא בְּפִסְחִים כִּיּוֹ עִ"א: וְהַנִּיחֵם שֶׁם, מְלַמֵּר שְׂטָעוֹנִים גְּנִיזָה, וְהֵי מְנִיחִים
 הַבְּנָדִים הָאֵלֶּה לַפְּנֵי הָאֲרוֹן, אֲבָל זֶה לֹא נִיתֵן לְהֵאמַר, כִּי מְלַבֵּד שֶׁלֹּא יַעֲלֶה
 עַל הַדַּעַת שֶׁכֹּל אַרְבַּעַת בְּגָדֵי לְבָן שֶׁהֵי כַּהֲלֵג לִוְבֶשׁ בְּכָל יוֹהֲזִים, הֵי מְנִיחִים
 לַפְּנֵי הָאֲרוֹן, הֵנָּה בְּרִאשִׁית אֵי אֲפֹשֶׁר לִוְמַר, דְּהֲרֵי הַכַּהֲלֵג פִּשְׁט הַבְּנָדִים הָאֵלֶּה
 בְּאֵהֶל מוֹעֵד אַחֵר הוּצָאָה כִּף וּמִחֻתָּה (עֵינֵי רַבִּים פִּי"ב מִה' עֲכוּדָת יוֹהֲזִים הַיָּבֵן),
 וְכַמֵּאֵר הַכְּתוּב וְבֹא אֲהֲרֹן אֶל אֵהֶל מוֹעֵד יִפְשֵׁט אֶת בְּגָדֵי הַבֵּד וְגו', אִיךְ אֵיךְ
 וְכַנֵּס עוֹד הַפַּעַם לַפְּנֵי וְלַפְּנִים הַנִּיחֵם שֶׁם הַבְּנָדִים שֶׁפִּשְׁט? וְגַם פִּשְׁטֵת הַכְּתוּב
 מוֹרָה שֶׁהַגְּנִיזָה הִיחָה בְּאֵהֶל מוֹעֵד, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַנִּיחֵם שֶׁם, הֵינּוּ בְּאֵהֶל מוֹעֵד
 זְכִיכֵי הַרְמַבִּים בְּה' כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ מִיַּח הֵיז, דְּבַגְדֵי כַּהֲלֵג נִגְנֹנִין בְּמִקְוֵי שִׁיפְשׁוּט
 אוֹחֵם, עֵיכְ דְּבַרֵי רַבֵּינוּ בַּחַי הֵמָּה תְּמוּהִים מְאֹד וְלֹא זְכִינֵי לְהַבִּינֵם.

וְעִשִׂית מְנוּרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תִיעֶשֶׂה הַמְנוּרָה וְגו'

אָמְרוּ בַּמְדְּרָשׁ (ב"ר ט"ז ז') אָמַר לוֹ הַקְּב"ה לְמֹשֶׁה וְעִשִׂית מְנוּרַת
 זָהָב טָהוֹר, אָמַר לוֹ מֹשֶׁה כִּיֶּצֵד נַעֲשֶׂה אוֹתָהּ?... וְשׁוֹב נִתְקַשָּׁה מִשֶּׁהָ...
 עַד שֶׁנִּטַּל הַקְּב"ה מִטְבַּע שֶׁל אֵשׁ, וְהִרְאָה לוֹ עֲשִׂייתָהּ. אַעֲפ"כ׳ נִתְקַשָּׁה
 מִשֶּׁת, אָמַר לוֹ הַקְּב"ה לֶךְ אֲצֵל בְּצִלָּל, וְהוּא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ, וְאָמַר
 לְבְצִלָּל וּמִיָּד עֲשֵׂאָהּ. עַכ"ל הַמְדְּרָשׁ.

(15)
 יֵצֵא
 מִכָּה

בְּלִיקוּפֵי יְהוּדָה כָּתַב שֶׁאָמַר וְקִינֵנו כ"ק הָאֲמֵרִי אֲמַת זַצ"ל, שֶׁזֶה
 אַרְבַּעִים שָׁנָה נִתְקַשָּׁה בְּדַבְרֵי הַמְדְּרָשׁ, אֵיךְ יִתְכַן שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּינוּ אָדוּן
 הַנְּבִיאִים, הַתְקַשָּׁה בְּעֲשִׂייתָהּ, וְכִצִּלָּל עֲשֵׂאָה מִיָּד?!

עַד שֶׁהִגִּיעַ מַעֲשֵׂה לִידוֹ, וְעִי"ז הַבֵּין הַבִּיאוֹר בַּמְדְּרָשׁ, חֲתַנּוֹ שֶׁל כ"ק
 הָא"א נֹאֲלֵץ לְעַכּוֹר נִיחּוּחַ, אוֹשְׁפּוֹ בְּבִיה"ח בּוֹרְשָׁא, וְלֵאחֵר הַנִּיחּוּחַ
 נִתְהוּוּ טִיבּוּכִים. כֹּא הָאֲמֵרִי אֲמַת לְבִיה"ח לְכַקְרָה, וְהַחֲעֻנֵן אֲצֵל הַרּוּפָא
 הַמְנַתָּה מִה קְרָה.

הַשִּׁיב הַד"ר (פּוֹלְכִיצִיק), לְמַה הַדְּבַר דּוֹמֵה לְמֶלֶךְ שֶׁהִיחָה כְּאוֹצְרוֹתָיו
 אֲבָן יְקָרָה, וְכֵה כְּתָם קֶטֶן. הַמוֹמַחִים הַגְּדוֹלִים סִירְבוּ לְטַפֵּל בְּאֲבָן,
 כִּיּוֹדְעִים יְקָרְתָה אֲצֵל הַמֶּלֶךְ. הַשִּׁשּׁוֹ שֶׁמָּא מְרֹב הַתְּרַגְּשׁוֹת יִפְגַּע
 הַיְהִלּוּם, מַה עֲשׂוֹ? מִסְרֹוה לְבַעַל מְלֹאכָה פְּשׁוּט, וְבִלִּי הַתְּרַגְּשׁוֹת הַסִּיר
 אֶת הַכְּתָם.

הַמִּשְׁיָךְ הַד"ר כֵּן יָדוּעַ, כִּשֶׁהַמְלִכָּה, אֲשֶׁת הַקִּיסָר גְּפוֹלִיּוֹן הַקְּשֵׁתָה
 בְּלִדְתָהּ, נִמְנְעוּ הַרּוּפָאִים לְטַפֵּל בָּהּ. הֵם קְרָאוּ לְמוֹלְדַת כְּפָרִית שֶׁלֹּא
 יִדְעָה מִי דְאִשָּׁהּ, יֵאָכֵן יִלְדָה בְּנִקְלָה.

אֶת הַכְּבִיד הַרּוּפָא הַמְנַתָּה, כֵּן קְרָה לִי הַפַּעַם, אֲעֲלֵי זֶה נִיחּוּחַ הַר
 וּפְשׁוּט, בְּרַם, בִּידְעֵי שֶׁאֵי טַפֵּל בְּהֵן הַמֶּלֶךְ, בְּחֲתַנּוֹ שֶׁל כִּיּוֹן הַחַי
 מְנוּרָה, הַתְּרַגְּשׁוֹתֵי טָאָר, יִתְרַצָּאָה מִזֶּה הַלֵּד הַסְּתַמְכָּוה

(13)

כששמע האדמו"ר האמרי אמת וצ"ל את דברי הרופא התבחרו לו דברי המדרש הנ"ל, משה רבינו בידעו עמקי הסודות וגודל קדושת המנורה, ירכה, קנה, גביעה, כפתוריה ופרחיה מסיבה זו התקשה במעשה המנורה. לא כן בצלאל שלא היה במדרגה זו, הצליח לעשותה מיד, ודפח"ח.

16

אדם המנצה את כל יכולתו מקבל סע"ד

"וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר" (כה, מ)

ו פירש"י וראה ועשה - ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש.

17
אוצרות
מורה

הקשה אדמו"ר שליט"א בספרו "ביכורי אברהם" על מה ולמה היה צורך בנס גדול זה להראות לו מנורה של אש, הרי משה לא בנה כלל את המנורה, כמו שכתב רש"י על הפסוק "מקשה תיעשה המנורה" - מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה השלך את הככר והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב תעשה, ומאחר שלא בנה אותה מה הצורך להראות לו את צורתה מאש?

אלא, ללמדנו שאין הקב"ה נותן סייעתא דשמיא לאדם, אלא אי"כ עושה הוא כל מה שביכולתו, ומתמסר לעבודה בכל כוחותיו, אז - לאחר שמיצה את שארית כחותיו נותן לו הקב"ה סייעתא מן שמיא ומשלים את מעשיו. ועל כן היה צורך להראות למשה מנורה של אש כדי שינסה בידיו לעשות המנורה, וכשלא יצליח לבסוף אז ישלך את הככר לאור ונעשית מאליה, אולם לולא התאמצותו של משה בעשייתה לא היתה הסייעתא שתבנה מאליה, כן פירש ג"כ הי"שפת אמת" אמנם צריך להבין מדוע דווקא בעשיית המנורה התקשה מאד לבנותה, עד שנעשית מאליה, מה שלא היה בשאר כלי המשכן?

אלא ביאר, דהמנורה היא הסמל של חכמת התורה, כמו שנאמר "כי נר מצות ותורה אור" וכן אמרו חז"ל (ב"ב כה): הרוצה להחכים ידרים שהמנורה בדרום.

והרי חכמת התורה היא למעלה ממושגי אנוש, ואי"א עפ"י דרך הטבע להשיג שהרי כתיב עליה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט), ואיך אפשר שמוחו חקטן של האדם יקלוט הכל ויזכור הכל, אין זה אלא שהקב"ה נותן לאדם סייעתא דשמיא להשיג את חכמת התורה, כפי שאמרו חז"ל (מגילה ו): "יגעת ומצאת תאמיני", כלומר גם לאחר הליגעה בתורה נשאר השגתה בגדר מצנאה. שמוצאים בהסח הדעת ולא מחמת היגיעה.

ולכן רמז הקב"ה שמשה נתקשה דווקא בעשיית המנורה, ולבסוף נעשתה מאליה. לרמז על לימוד התורה, דרק כאשר אדם ינסה בכוחות עצמו ללמוד ולהבין אותה, תהיה לו סייעתא דשמיא וישיג את חכמת התורה. ואע"פ שישיג אותה ע"י סע"ד תיקרא על שמו ויחשב כאילו השיגה בכוחות עצמו, שהרי על אף שנעשתה המנורה מאליה נקראתה על שמו של משה שנאמר "ויעש את המנורה" (לו, ז).

18